

ELŐSZÓ

TRIANON: JAJ A LEGYŐZÖTTEKNEK - ÚJRA

A modernkori háborúk nem jelentenek mást, mint a gyengeség egyértelmű beismerését. Ugyanis, szemben a korábbi időszakok fegyveres konfliktusaival – melyek tisztán nagy rablások voltak – a maiak az együttélésre való képtelenség betetőzésének számítanak mind üzleti, mind intellektuális szempontból.

Sajnos, az ezen háborúkat lezáró békeszerződések sem jelentenek mást, mint a gyengeség írásbeli megtestesülését, amely korábban kegyetlenebb formában a csatatereken is lejátszódott. Amennyiben az erkölcsöt és a kegyességet a fegyverek eltaposták, a hadviselő felek visszaéléseit a jog eszközeivel fedték el.

A fentiek tekintetében az első világháború – az úgynevezett “Nagy Háború” – kiemelt helyet foglal el. Nemcsak azért mivel mélyrehatóan megváltoztatta a “*modus vivendi*”-t és az emberiség addigi fejlődését, amelyet a fehér rassz nagyhatalmai a megelőző 500 év során létrehoztak, hanem azért is, mivel visszahozta a legerősebb jogát, mint a legmagasabb erkölcsi kritériumot. Azt a jogot, ami már a múltban is veszélyeztette a népek együttműködését (vagy mondjuk inkább: túlélését).

Természetesen a békeszerződések, melyek az első világháborút lezárták – Versaillestól Trianonig – szintén az erkölcs és az igazságosság hanyatlását eredményezték visszaéléseikkel. Ahelyett, hogy a jövőre vonatkozó általános békére törekedtek volna, kizárólag csak a győztesek rövidtávú érdekeinek kielégítését tartották szem előtt. Éppen ezért ezek a szerződések több szempontból is a római “*vae victis*” elv újjáéledését jelentik.

Trianon esetében a bosszúra való nyílt törekvés vegyült a győztesek anakronisztikus arroganciájával. Mindez tiszta és egyértelmű példával szolgál arra, hogy – évtizedekre előre – a győztesek egy olyan háború utáni világot építettek, amely nem a történelmi és etnikai realitásokon, hanem saját érdekeiken alapult. Nagyon hasonló folyamatok játszódtak le a Balkán, Közép-Európa és a harmadik világ esetében is: mindannyian ezen politikai diktátum áldozatainak tekinthetők.

A téma túl tág ahhoz, hogy itt és most részletesen megvitassuk, de pontosan itt és most szükséges rámutatnunk ezen szerződések legsúlyosabb ellentmondásaira. Az akkori időszak nagyhatalmai, Franciaország vezetésével, a legyőzött Európát úgy alkották újra és szüntették meg, mintha az csak egy babaház lenne. A győztesek érdekeinek megfelelően új államokat – Csehszlovákia, Jugoszlávia stb. – hoztak létre, míg másokat felszámoltak; elsősorban az Osztrák-Magyar Monarchiát.

Trianon esetében a *“vae victis”* elv minden történelmi tényt és politikai előrelátást felülírt. Magyarország volt a legfontosabb katonai tényező a Birodalomban és éppen ezért büntették meg az országot a legsúlyosabban. Így a Trianoni békeszerződés helyett célszerűbb, ha Trianoni diktátumról beszélünk. Ugyanis az új határok meghúzása ugyanolyan önkényes volt, mint az afrikai vagy ázsiai gyarmatok esetében, mindenekelőtt büntetési célzatú volt. A kisebbségek kérdésével érdemben nem foglalkoztak, a társadalmi és politikai stabilitás megteremtése szempontjából az etnikai realitásokat gyakorlatilag figyelmen kívül hagyták. Ez utóbbi háttérben az állt, hogy abban az időben a kisebbségekkel kapcsolatos politikai koncepció az egzotikus folklórhoz volt közel, az egyes kisebbségeket könnyen összekeverték egymással. Különösen ez volt a helyzet akkor, ha mindez a győztes nagyhatalmak érdekeit szolgálta.

Természetesen, ha a *“Nagy Háborúval”* – Versaillestól Trianonig – kapcsolatos békeszerződések aktorait az emberiség intellektuális fejlődésének tükrében szemléljük, akkor nem lehet őket olyan keményen elítélni, mint amennyire az első látásra kívánatos lenne. A különböző történelmi korszakok során az emberiség mindig nagyon lassú volt, ha új ötletek és technikák feltalálásáról és elsajátításáról volt szó. A

neandervölgyiek – 400 ezer évvel ezelőtt – már képesek voltak 60 km-t megtenni naponta, ha szükséges volt. Azonban azok a technikai eszközök, amelyeket a vándorlásaik során feltaláltak (fegyverek, csiszolt kőszerszámok, különböző vadászati és halászati technikák stb.) mindössze évi 3 km-es sebességgel tudtak mozogni!

Ebben a kontextusban, egy igazságos Trianon – a bosszúra törekvő helyett – egy természetellenes kivételt képzett volna. Igazság, tolerancia, szolidaritás és kegyelem egyáltalán nem az elsődleges elemei a természetnek, hanem inkább az emberi elmének.... annak a folyamatnak, amely több millió évvel ezelőtt kezdődött el, az évi 3km-es sebességnél sokkal lassabb tempóban.

Barcelona, 2020. október 28.

Valentín Popescu
független újságíró
Spanyolország